

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Till jordbruksutskottet ha hänvisats i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar, såvitt de avse jordbruksärenden.

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande med anledning av ifrågavarande framställningar.

Beträffande utredningen i hithörande ärenden får utskottet hänvisa till motsvarande punkter i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 4 januari 1944 (Kapitalbudgeten: bilaga 7).

I samband härmed har utskottet till behandling förehäft i ämnet väckta motioner.

Statens affärsverksfonder.

Statens järnvägar.

1:o) Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar. Under punkt 1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 415 000 kronor för anskaffande och uppförande av föreslagna lastningsanordningar vid de fem stationerna Beddinge, Håslöv, Södra Åby, Äspö och Tofthög.

I syfte att underlätta järnvägstransporter av sockerbeter ha sedan år 1940 vid olika järnvägsstationer inom betdistrikten vidtagits arbetsbesparande anordningar för lastning och lossning av betor. Till Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar ha sålunda för budgetåren 1940/41—1943/44 anvisats anslag å sammanlagt 4 100 000 kronor.

Å driftbudgeten har Kungl. Maj:t föreslagit, att till avskrivning å förevarande kapitalinvestering måtte anvisas 207 500 kronor.

De nu föreslagna anordningarna för lastning och lossning av sockerbeter vid vissa stationer finner utskottet böra komma till utförande, varför utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning. Emellertid

Utskottet.

vill utskottet i detta sammanhang giva uttryck åt den meningen, att — därest lastnings- och lossningsanordningar, vilka på grund av för liten kapacitet utbytts mot andra, sedermera skulle kunna komma till användning för att på annat håll förbättra arbetsförhållandena — så bör ske i möjligaste mån. Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Anordningar för lastning och lossning av sockerbeter vid statens järnvägar* för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 415 000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

2:o) Lånefonden för inköp av ädla avelsston. Kungl. Maj:t har under punkt 2 föreslagit riksdagen att till Lånefonden för inköp av ädla avelsston för nästa budgetår anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

Bestämmelser angående villkoren för lån ur fonden äro meddelade i kungörelsen den 4 juli 1913 (nr 226) med däri genom kungörelserna nr 366/1917, 116/1920 och 630/1937 gjorda ändringar. För innevarande budgetår har till ifrågavarande fond anvisats ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

Departementschefen, som i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag tillstyrkt ett anslag av 150 000 kronor såsom kapitalökning till fonden, har förutsatt att från fonden under budgetåret 1944/45 skulle få beviljas lån intill ett sammanlagt belopp av 250 000 kronor.

Å driftbudgeten föreslås anvisning av 150 000 kronor till avskrivning å förevarande kapitalinvestering.

Utskottet.

Utskottet biträder vad departementschefen anfört och hemställer i överensstämmelse härmed,

att riksdagen må till *Lånefonden för inköp av ädla avelsston* för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

3:o) Lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerrras. Kungl. Maj:ts framställning under punkt 3 innebär anvisning av 175 000 kronor såsom kapitaltillskott till ifrågavarande fond för nästkommande budgetår.

Gällande bestämmelser för lån från ifrågavarande fond återfinnas i kungörelsen den 12 juni 1931 (nr 217), ändrad genom kungörelsen nr 631/1937.

Såsom kapitalökning till fonden ha för budgetåren 1934/35, 1935/36, 1937/38, 1938/39 och 1939/40 anvisats reservationsanslag av respektive 85 000, 65 000, 16 000, 100 000 och 75 000 kronor. I enlighet med den av 1939 års urtima riksdag behandlade besparingspropositionen, nr 79, har av det för budgetåret 1939/40 anvisade anslaget ett belopp av 50 000 kronor icke tagits i anspråk utan redovisats såsom besparing å riksgäldsfonden. 1943 års riks-

dag har medgivit (prop. nr 78; r. skr. nr 144), att Kungl. Maj:t från och med budgetåret 1942/43 skall äga bevilja lån från lånefonden, i den mån de sammanlagda lånebeloppen icke överstiga av riksdagen för fondens verksamhet anslagna kapitalmedel.

Departementschefen har i likhet med lantbruksstyrelsen med hänsyn till lånebehovet och fondens ställning tillstyrkt anvisning av 175 000 kronor såsom kapitalökning till fonden.

Till avskrivning av förevarande kapitalinvestering föreslås anvisning av 175 000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerras* för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 175 000 kronor.

4:o) Statens kaninavelslånefond. Vid 1938 års riksdag (kapitalbudgeten: bil. 8, punkt 7; r. skr. nr 236) beslöts inrättande av statens kaninavelslånefond, som skulle förvaltas av statskontoret. Den 30 juni 1938 meddelade Kungl. Maj:t närmare bestämmelser angående ifrågavarande lånerörelse (se kapitalbudgeten 1939: bil. 7, s. 12). Såsom kapitaltillskott till fonden ha för budgetåren 1938/39, 1940/41 och 1941/42 anvisats reservationsanslag av respektive 10 000, 5 000 och 5 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett investeringsanslag till statens kaninavelslånefond av 5 000 kronor.

I nuvarande läge har *departementschefen* icke kunnat förorda att ytterligare medel anvisades till ifrågavarande lånefond, men velat anmäla ärendet för att riksdagen skulle kunna taga del av anslagsfrågans läge.

Vad sålunda förekommit i ärendet får *utskottet* härigenom för riksdagen

omförmåla.

5:o) Statens fjäderfållånefond. Vid 1931 års riksdag (prop. nr 204; r. skr. nr 281) beslöts inrättande av statens fjäderfållånefond, varifrån lån må beviljas ekonomisk förening med ändamål att främja avsättningen av ägg eller att idka gödning och slakt av fjäderfå. I kungörelsen den 17 juni 1932 (nr 235), ändrad genom kungörelsen nr 608/1937, ha meddelats närmare villkor och bestämmelser för lån från ifrågavarande fond. Såsom kapital för fonden ha anvisats reservationsanslag av, för budgetåret 1931/32 200 000 kronor, för budgetåret 1935/36 150 000 kronor och för budgetåret 1939/40 100 000 kronor. I enlighet med den av 1939 års urtima riksdag godkända besparingspropositionen, nr 79, har av sistnämnda anslag ett belopp av 50 000 kronor

icke tagits i anspråk utan redovisats såsom besparing å riksgäldsfonden. Enligt medgivande av 1943 års riksdag (r. skr. nr 105) har återstående del av sistnämnda anslag överförts till lånefonden.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1943 anfört, att det icke syntes erforderligt att för budgetåret 1944/45 anvisa något kapitaltillskott till ifrågavarande fond.

Ehuru såsom lantbruksstyrelsen anfört något nytt anslag för ifrågavarande ändamål icke torde böra äskas för nästa budgetår, har emellertid *departementschefen* för att bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge velat anmäla ärendet i statsverkspropositionen, vilket *utskottet* härigenom får för riksdagen

omförmåla.

6:o) Gödselvårdslånefonden. Vid 1918 års riksdag beslöts inrättande av gödselvårdslånefonden. Gällande bestämmelser för lånerörelsen äro intagna i kungörelsen den 11 juli 1918 (nr 576) med däri genom kungörelserna nr 186/1925, 241/1927, 132/1931 och 632/1937 gjorda ändringar. Vidare ha i kungörelsen den 13 december 1918 (nr 972) meddelats bestämmelser angående tiden för ingivande av ansökningar från hushållningssällskapen om statslån ur förevarande fond. Såsom kapital till fonden har riksdagen anvisat reservationsanslag dels för vartdera av åren 1919 och 1920 till belopp av 1 000 000 kronor, dels för vartdera av budgetåren 1931/32 och 1932/33 till belopp av 100 000 kronor, dels ock för budgetåren 1935/36—1939/40 till belopp av respektive 300 000, 350 000, 1 000 000, 500 000 och 150 000 kronor, eller sålunda tillhoppa 4 500 000 kronor. Härjämte har 1933 års riksdag (särsk. utsk. utl. nr 17, s. 80; r. skr. nr 356) för budgetåret 1933/34 under utgifter för kapitalökning, fonden för förslag till statsverket, såsom särskilt reservationsanslag anvisat 500 000 kronor (1933/34 Ufk. IV 37), att, i den mån gödselvårdslånefondens medel icke därtill försloge, disponeras för beviljande av lån för ifrågavarande ändamål och under de villkor, som stadgas för lån ur nämnda fond. I enlighet med den av 1939 års urtima riksdag godkända besparingspropositionen, nr 79, har av de för budgetåret 1939/40 disponibla anslagsmedlen ett belopp av 500 000 kronor icke tagits i anspråk utan redovisats såsom besparing å riksgäldsfonden.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1943 anfört, att det icke syntes erforderligt att för budgetåret 1944/45 anvisa något kapitaltillskott till ifrågavarande fond.

Ehuru med hänsyn till vad lantbruksstyrelsen anfört något kapitalinvesteringsanslag till fonden icke nu torde böra äskas av riksdagen, har emellertid *departementschefen* för att bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge velat anmäla ärendet i statsverkspropositionen.

Förestående får *utskottet* härigenom för riksdagen

omförmåla.

7:o) Statens kalkbrukslånefond. Under punkt 7 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom kapitaltillskott till fonden anvisa 100 000 kronor.

Vid 1932 års riksdag beslöts inrättande av ifrågavarande fond (prop. nr 201; r. skr. nr 381). Bestämmelser för lån ur fonden äro meddelade i kungörelsen den 14 oktober 1932 (nr 461), däri ändringar vidlagits genom kungörelserna nr 410/1934 och 609/1937. Såsom kapital till fonden ha anvisats reservationsanslag av för budgetåret 1932/33 400 000 kronor, för budgetåret 1936/37 200 000 kronor och för budgetåret 1940/41 likaledes 200 000 kronor. Den 30 juni 1943 medgav Kungl. Maj:t, att sistnämnda anslag finge även under budgetåret 1943/44 användas för med anslaget avsett ändamål.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* gjort framställning om ett kapitaltillskott till fonden för budgetåret 1944/45 av 200 000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Den behållning som den 30 juni 1944 kan förefinnas å det för budgetåret 1940/41 anvisade anslaget torde böra tillföras lånefonden. Under sådan förutsättning synes anslagsanvisningen för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår kunna begränsas till 100 000 kronor.»

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts anslagsberäkning, hemställer förty,

Utskottet.

att riksdagen må till *Statens kalkbrukslånefond* för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

8:o) Frukt- och potatislagerhusfonden. Kungl. Maj:ts framställning under punkt 8 innebär anvisning såsom kapitalökning till fonden av 500 000 kronor.

Vid 1941 års riksdag (prop. nr 2, bil. 20, punkt 3; r. skr. nr 94) beslöts inrättande av ifrågavarande utlåningsfond. Bestämmelser för lån ur fonden äro meddelade i kungörelsen den 26 november 1943 (nr 811). Såsom kapital till frukt- och potatislagerhusfonden anvisade 1941 års riksdag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 ett anslag av 375 000 kronor. Här- efter ha för budgetåret 1942/43 till fonden anvisats två anslag, vardera å 500 000 kronor, samt för budgetåret 1943/44 ett anslag å 1 000 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande för nästa budgetår av ett kapitalökningsanslag till fonden av 1 300 000 kronor.

Departementschefen har anfört följande i ärendet:

»Av vad *lantbruksstyrelsen* anfört framgår, att ansökningar om lån till betydande belopp för uppförande av lagerhus inom olika delar av landet torde vara att förvänta från Sveriges frukt- och trädgårdsodlares riksförbund samt svenska lantmännens riksförbund. Med hänsyn härtill kan antagas, att de å ifrågavarande fond tillgängliga medlen skola visa sig otillräckliga för att tillgodose lånebehovet under innevarande och nästa budgetår. Jag anser mig därför böra förorda, att för budgetåret 1944/45 anvisas anslag för kapital-

investering i fonden. Jag kan emellertid, då det är ovisst i vilken utsträckning marknadsläget kan tillåta uppförandet av lagerhus av förevarande slag, icke för närvarande förorda, att å riksstaten för sagda budgetår avses större belopp för ändamålet än 500 000 kronor. Frågan huruvida medel för ifrågasvarande låneverksamhet böra anvisas även på beredskapsstat för att stå till förfogande vid ett eventuellt omslag i läget på arbetsmarknaden torde senare få upptagas till övervägande.»

Å driftbudgeten föreslås att till avskrivning av förevarande kapitalinvestering måtte anvisas 90 000 kronor.

Utskottet.

Utskottet ansluter sig till vad departementschefen anfört i ärendet samt hemställer sålunda,

att riksdagen må till *Frukt- och potatislagerhusfonden* för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

9:o Statens mejerilånefond. Vid 1930 års riksdag (prop. nr 266; r. skr. nr 377) inrättades statens mejerilånefond, i vilken den dåvarande norrländska andelsmejerifonden skulle uppgå, samt anvisades såsom kapital för fonden för budgetåret 1930/31 2 000 000 kronor. Norrländska andelsmejerifonden uppgick vid sagda tid till omkring 400 000 kronor. Utlåningen från mejerilånefonden är reglerad genom kungörelsen den 12 september 1930 (nr 339) med däri genom kungörelserna nr 125/1931, 266/1933 och 610/1937 gjorda ändringar. Såsom kapitalökning för mejerilånefonden ha sedermera för budgetåren 1931/32, 1933/34, 1934/35, 1938/39 och 1941/42 anvisats reservationsanslag å respektive 2 000 000, 2 000 000, 1 000 000, 370 000 och 2 000 000 kronor. I enlighet med den av 1939 års urtima riksdag behandlade besparingspropositionen, nr 79, har beslut meddelats om återleverering till riksgäldskontoret av 630 000 kronor av fondens kapitaltillgångar, varjämte föreskrivits, att 370 000 kronor av anslagsmedlen icke finge tagas i anspråk utan skulle såsom besparing redovisas å riksgäldsfonden.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* anfört att det icke syntes erforderligt att anvisa kapitaltillskott till fonden för nästa budgetår.

Departementschefen har förutsatt, att Kungl. Maj:t i sinom tid medgiver, att det för budgetåret 1941/42 anvisade anslaget till statens mejerilånefond får tagas i anspråk jämväl under budgetåret 1944/45. Vid sådant förhållande syntes någon kapitalinvestering i fonden icke vara erforderlig för nästa budgetår. Han har emellertid i statsverkspropositionen velat anmäla ärendet för att riksdagen skulle kunna taga del av anslagsfrågans läge.

Detta får *utskottet* härigenom för riksdagen

omförmåla.

10:o) Jordbrukets maskinlånefond. Under punkt 10 har *departementschefen* — med förmälan att någon kapitalinvestering i fonden icke torde vara erforderlig för nästa budgetår — föreslagit viss ändring i de för fonden gällande lånevillkoren.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft följande inom riksdagen väckta till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 152 av herr *Mannerskantz m. fl.*, likalydande med II: 225 av herrar *Janson* i Frändesta och *Hansson* i Vännäsby, vari hemställts, utom annat, att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t vidtaga sådan ändring i bestämmelserna för statens maskinlånefond att hushållningssällskap därur kan erhålla lån för anskaffning av maskiner för stenröjning och nyodling.

2) I: 253 av herrar *Mannerskantz* och *Bondeson*, likalydande med II: 417 av herr *Staxång m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta om erforderlig ändring av gällande författning för jordbrukets maskinlånefond i enlighet med de synpunkter som anförts i motionerna.

3) II: 33 av herrar *Hansson* i Skediga och *Carlsson* i Bakeröd, vari hemställts,

att riksdagen till jordbrukets maskinlånefond måtte anvisa ett reservationsanslag på fem miljoner kronor för budgetåret 1944/45,

samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära att vad i kungl. kung. 401/1938 och 421/1941 stadgas angående låntagarnas arealinnehav som villkor för erhållande av lån ur jordbrukets maskinlånefond må bortfalla.

I fråga om skäl, som anförts till stöd för motionerna, får utskottet hänvisa till dessa.

Vid 1938 års riksdag (prop. nr 217; r. skr. nr 275) beslöts inrättande av jordbrukets maskinlånefond, varifrån statslån må tilldelas hushållningssällskap för utlämnande till enskild person eller sammanslutning av lån för anskaffande av jordbruksmaskin, som avses skola användas gemensamt av flera jordbrukare. Närmare bestämmelser för ifrågavarande låneverksamhet återfinnas i kungörelsen den 17 juni 1938 (nr 401) angående lån från jordbrukets maskinlånefond, ändrad genom kungörelsen nr 270/1943. Kungl. Maj:t har i brev den 26 april 1940 erinrat, att jordbruksutskottet i sitt av 1940 års lagtima riksdag godkända utlåtande nr 15 framhållit önskvärdheten av att tvättmaskiner för gemensamt bruk i lånehänseende likställdes med jordbruksmaskiner. Såsom kapital för fonden ha för budgetåren 1938/39—1941/42 anvisats reservationsanslag av respektive 1 000 000, 1 200 000, 2 000 000 och 1 700 000 kronor. För löpande budgetår har icke anvisats något anslag.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* gjort framställning om vidtagande av viss ändring i de för fonden gällande lånebestämmelserna. Något ytterligare kapitaltillskott till fonden för nästa budgetår har styrelsen icke ansett vara av behovet påkallat. Styrelsen har anført i huvudsak följande.

Enligt gällande bestämmelser må lån från fonden utlämnas allenast under villkor att enbart jordbrukare avses skola deltaga i användningen av vederbörande maskin. Detta villkor synes i regel bidra till förverkligandet av fondens syfte. Då fråga är om utlämnande av lån till tvättmaskiner, plägar villkoret emellertid enligt lantbruksstyrelsens erfarenhet ofta motverka fondens syfte. En förutsättning för att ett antal mindre jordbrukare skola kunna få deltaga i gemensam användning av en tvättmaskin är nämligen ofta, att, förutom jordbrukarna själva, jämväl andra personer i orten äro villiga att vara deltagare. En lämplig uppmjukning av vad nu stadgas skulle säkerligen verksamt främja gemensam användning av tvättmaskiner bland mindre jordbrukare. Styrelsen föreslår därför sådan ändring av lånebestämmelserna, att lån för anskaffande av tvättmaskin må få utlämnas jämväl i fall, då icke enbart jordbrukare avses skola deltaga i maskinens användning, under villkor dock att minst 65 procent av antalet anmälda deltagare äro jordbrukare.

Lantbruksstyrelsen har under budgetåren 1941/42 och 1942/43 beviljat lån ur jordbrukets maskinlånefond med 895 000 respektive 1 336 000 kronor. Under den hittills tilländalupna delen av budgetåret 1943/44 ha lån beviljats från fonden med sammanlagt 507 000 kronor. Enligt uppgift från statskontoret uppgick den till utlåning disponibla kapitaltillgången den 1 juli 1943 till 2 507 500 kronor, varav 2 498 000 kronor utgjorde reservation å anvisade anslag. Under budgetåren 1943/44 och 1944/45 beräknas inflyta amorteringar med omkring 500 000 respektive 550 000 kronor. För ifrågavarande verksamhet torde sålunda — under förutsättning att Kungl. Maj:t medgiver, att nyssnämnda reservation må under budgetåret 1944/45, i den mån den ej dessförinnan disponerats, användas för ifrågavarande ändamål — under återstoden av innevarande budgetår ävensom under nästkommande budgetår ett belopp av sammanlagt omkring 3 050 000 kronor kunna beräknas stå till förfogande. Sagda belopp torde vara tillfyllest för att tillgodose ansökningar om lån från fonden under budgetåren i fråga. I anledning härav anser sig styrelsen icke böra föreslå anvisande av kapitaltillskott till fonden för budgetåret 1944/45.

Statskontoret har i remissutlåtande den 17 september 1943 framhållit bland annat, att ett utsträckande av ifrågavarande låneverksamhet till att omfatta även icke jordbrukare syntes innebära ett betänkligt avsteg från fondens syftemål och konstruktion.

Departementschefen har i ärendet anfört och föreslagit följande:

»Vad beträffar det av lantbruksstyrelsen framförda förslaget om viss ändring i gällande lånevillkor torde, därest riksdagen icke har något att erinra däremot, en sådan jämkning i lånevillkoren böra genomföras, att lån för anskaffande av tvättmaskin må beviljas jämväl då icke enbart jordbrukare avses skola deltaga i maskinens användning, under förutsättning dock att minst 80 procent av antalet anmälda deltagare äro jordbrukare. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t i sinom tid medgiver, att det för budgetåret 1941/42 anvisade anslaget till maskinlånefondens får tagas i anspråk jämväl under budgetåret 1944/45. Någon kapitalinvestering i fonden torde med hänsyn till storleken av de för låneverksamheten disponibla medlen icke vara erforderlig för nästa budgetår.

I detta sammanhang torde jag få anmäla, att Värmlands läns hushållnings-sällskap i egenskap av låneförmedlare ansett sig böra bevilja mellersta Sve-

riges linodlareförening u. p. a. ett lån å 132 000 kronor av medel från ifrågavarande fond för gäldande av kostnaderna för 30 linryckningsmaskiner. Där-
est framdeles förlust i anledning av detta lån skulle drabba hushållningssäll-
skapet, torde ärendet ånyo få anmälas för Kungl. Maj:t.»

Den i de likalydande *motionerna I: 253 och II: 417* ifrågasatta författnings-
ändringen avser att möjliggöra lån till inköp av mjölkmaskinsanläggningar,
hö- och sädeshissanordningar samt arbetsbesparande hushållsmaskiner för
den enskilde jordbrukarens *eget bruk* samt för inköp av även andra egna
maskiner, då lånesökandens jordbruk är så beläget att stor svårighet förelig-
ger för gemensamhetsanvändning.

Med *motionen II: 33* avses ett upphävande av bestämmelsen om att av den
åkerareal, som innehaves av lånesökande jordbrukare, minst sextiofem
hundredelar skola tillhöra brukningsdelar med högst tjugu hektar åker;
dock att lån må beviljas utan hinder därav, att nämnda förutsättning ej upp-
fylls, därest lantbruksstyrelsen för särskilt fall, på ansökning av hushåll-
ningssällskapet, efter prövning av omständigheterna därtill lämnar medgi-
vande.

I såväl Kungl. Maj:ts proposition som de föreliggande motionerna föreslås
åtskilliga ändringar av gällande bestämmelser rörande jordbrukets maskinlå-
nefond i syfte att möjliggöra ökat utnyttjande av ifrågavarande lånemedel.

Det i propositionen framförda förslaget om sådan jämkning i lånevillkoren
för fonden att lån för anskaffande av tvättmaskin må beviljas jämväl då icke
enbart jordbrukare avses skola deltaga i maskinens användning, under för-
utsättning dock att minst 80 procent av antalet anmälda deltagare äro jord-
brukare, kan utskottet biträda, ehuru detta innebär ett visst avsteg från
grundtanken att fonden skall tjäna uteslutande jordbrukare, och i första
hand det mindre jordbrukets utöware. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit
inträffa nämligen ofta fall, då ett antal småbrukare icke kunna förena sig
om gemensamt inköp av tvättmaskin med mindre även andra personer i
orten kunna deltaga i företaget. För att icke maskininköpet i dylikt fall skall
omintetgöras, synes det utskottet vara ett jordbruksintresse att den här ifråga-
satta författningsändringen kommer till stånd.

I *motionen II: 33* föreslås upphävande av stadgandet om viss högsta areal-
gräns med avseende på möjligheten för jordbrukare att erhålla lån ur ma-
skinlånefonden, eftersom detta stadgande anses hindra den gemensamma
maskinanvändningens önskvärda utbredning bland jordbrukarna. Enligt ifrå-
gavarande bestämmelse skola av den åkerareal, som innehaves av lånesökande
jordbrukare, minst 65 procent tillhöra brukningsdelar med högst 20 hektar
åker; dock att lån må beviljas utan hinder därav att nämnda förutsättning ej
uppfylls, därest lantbruksstyrelsen för särskilt fall, på ansökning av hushåll-
ningssällskapet, efter prövning av omständigheterna därtill lämnar med-
givande. Uppmärksammas bör emellertid att bestämmelsen från början hade
en betydligt snävare innebörd och att den fått sin nuvarande formulering ef-
ter beslut vid 1941 och 1943 års riksdagar, då dels lantbruksstyrelsen bered-

Utskottet.

des sagda möjlighet att medgiva undantag från regeln om högsta arealgräns och dels denna gräns höjdes från 15 till 20 hektar. Då genomförandet av nämnda uppmjukningar synes vara ägnat att tillgodose praktikens krav i förevarande avseende, anser sig utskottet icke böra tillstyrka omförmälda motioner, vilkas bifallande för övrigt skulle innebära ett eftergivande av låneverksamhetens huvudsyfte, nämligen att inom det mindre jordbruket främja gemensam maskinanvändning.

Med anledning av i motionerna I: 152 och II: 225 ifrågasatta åtgärder för att underlätta anskaffning och användning av stenborrnings- och nyodlingsmaskiner anförde utskottet i samband med frågan om statsbidrag till hushållningssällskapen (utlåtande nr 1 p. 76), att dessa spörsmål vore föremål för utredning inom lantbruksstyrelsen och egnahemsstyrelsen gemensamt och att resultatet av denna utredning syntes böra avvaktas, innan riksdagen toge ställning till frågan om anvisning av statsbidrag för ändamålet. Då det emellertid syntes utskottet angeläget att hushållningssällskapen snarast sattes i tillfälle att begagna sig av ifrågavarande maskiner, anslöt sig utskottet till motionärernas alternativa förslag att sällskapen såsom en begynnelseform måtte beredas tillgång till lånemedel för finansiering av maskininköpen. Utskottet förklarade sig därför ha för avsikt att vid behandlingen av kapitalbudgeten i årets statsverksproposition närmare pröva yrkandet om bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga sådan ändring i bestämmelserna för jordbrukets maskinlånafond att hushållningssällskap kunde erhålla lån ur fonden för anskaffning av maskiner för stenborrnings och nyodling. När nu utskottet återupptagit detta ärende till behandling, har utskottet inhämtat att berörda utredningsarbete inom lantbruksstyrelsen och egnahemsstyrelsen beräknas bli slutfört inom den allra närmaste tiden samt torde komma att medföra bland annat förslag om tillhandahållande av lånemedel från maskinlånafonden till hushållningssällskapen för det ändamål, varom här är fråga. Vid sådant förhållande synes det utskottet icke lämpligt att i detta sammanhang föreslå åtgärd i ämnet, vilket skulle innebära ett föregripande av de sakkunnigas utredningsarbete.

Slutligen har i motionerna I: 253 och II: 417 föreslagits vidtagande av ändringar i lånevillkoren för att möjliggöra utlämnande till mindre jordbrukare av lån för inköp av mjölkkningsmaskinanläggningar, hö- och sädes-hissanordningar samt arbetsbesparande hushållsmaskiner för den enskilde jordbrukarens eget bruk samt för inköp av även andra egna maskiner, då lånesökandens jordbruk är så beläget att stor svårighet föreligger för gemensamhetsanvändning. Jämväl dylika förslag om utvidgning av lånereformen ha tidigare varit föremål för riksdagens prövning. På grund av motioner behandlades sålunda vid 1940, 1941 och 1942 års riksdagar frågan om lån till inköp av mjölkkningsmaskiner för låntagarens eget behov. Vid behandlingen av motionerna i fråga fann utskottet icke tillräckliga skäl anförda för en utvidgning av låneverksamheten till att gälla även maskinella anordningar, vilka icke vore avsedda att komma till gemensam användning för flera jordbrukare, varför riksdagen på utskottets hemställda förklarade sig icke kunna biträda därom framställda yrkanden. Denna sin ståndpunkt

har utskottet icke ansett sig böra frångå vid behandlingen av de nu föreliggande mera långtgående motionerna, vilka utskottet följaktligen icke kan biträda.

I anslutning till vad utskottet här anfört med anledning av skilda och upprepade förslag om förändringar i lånerörelsen med maskinlånefondens medel vill utskottet tillägga, att åtskilligt i dessa förslag i och för sig synes ha visst fog för sig såsom ägnat att främja jordbrukarnas intressen samt vara av den art och vikt att förslagen böra underkastas ytterligare prövning även utan sammankoppling med frågan om maskinlånefondens användning. Denna omprövning synes i så fall utskottet böra ske efter föranstaltande av Kungl. Maj:t.

Vad härefter angår frågan om anvisande av kapitalinvesteringsanslag till maskinlånefonden för nästa budgetår delar utskottet departementschefens uppfattning, att dylikt anslag med hänsyn till storleken av de för låneverksamheten disponibla medlen icke torde vara erforderligt. Det härutinnan motionsvis framställda yrkandet avstyrkes sålunda av utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 152 och II: 225, såvitt de här behandlats, I: 253 och II: 417 samt II: 33 icke för närvarande må föranleda någon riksdagens åtgärd.

11:o) Spannmålslagerhusfonden. Under punkt 11 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom kapitaltillskott till fonden anvisa ett belopp av 500 000 kronor.

Vid 1930 års riksdag (prop. nr 108; r. skr. nr 376) beslöts inrättande av spannmålslagerhusfonden. Gällande allmänna villkor och bestämmelser för lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 12 september 1930 (nr 342) med däri genom kungörelserna nr 364/1932, 263/1933, 612/1937 och 252/1943 gjorda ändringar. Såsom kapitaltillskott till fonden ha för budgetåren 1930/31—1943/44 anvisats tillhoppa 8 900 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* gjort framställning om anvisande för nästa budgetår av ett anslag av 1 000 000 kronor såsom kapitalökning till spannmålslagerhusfonden.

Departementschefen har anfört och föreslagit följande i ärendet:

»För tillgodoseende av det behov av lån för anordnande av lagerutrymmen, som kan förväntas uppkomma under budgetåret 1944/45, torde ytterligare kapitalinvestering i spannmålslagerhusfonden vara erforderlig. Då det är ovisst i vilken utsträckning marknadsläget kan tillåta uppförandet av lagerhus, kan jag emellertid icke för närvarande förorda, att å riksstaten för sagda budgetår avses större belopp för ändamålet än 500 000 kronor. Frågan hurvida medel för ifrågavarande låneverksamhet böra anvisas även på beredskapsstat för att stå till förfogande vid ett eventuellt omslag i läget på arbetsmarknaden torde senare få upptagas till övervägande.»

Å driftbudgeten föreslås anvisning av 72 500 kronor till avskrivning av förevarande kapitalinvestering.

Utskottet. Utskottet, som ansluter sig till vad departementschefen anfört och föreslagit i ärendet, hemställer sålunda i enlighet med Kungl. Maj:ts framställning,

att riksdagen må till *Spannmålslagerhusfonden* för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kronor.

12:o) Spannmålskreditfonden. Vid 1930 års riksdag (prop. nr 108; r. skr. nr 376) beslöts inrättande av spannmålskreditfonden. Allmänna bestämmelser för lån från fonden ha meddelats i kungörelsen den 12 september 1930 (nr 343), däri ändringar vidtagits genom kungörelserna nr 365/1932, 284/1935 och 633/1937. Enligt dessa bestämmelser må för underlättande av inköp av vete eller råg, som för förvaring i avvaktan å lämpligt försäljningstillfälle uppläggas i lagerhus eller annan lagerlokal, lån under vissa villkor av riksbanken beviljas ekonomisk förening. Såsom kapital till fonden ha anvisats för budgetåren 1930/31—1934/35 tillhoppa 4 500 000 kronor samt för budgetåret 1940/41 2 000 000 kronor. Genom beslut den 30 juni 1943 medgav Kungl. Maj:t, att det för budgetåret 1940/41 anvisade anslaget finge användas även under budgetåret 1943/44.

I skrivelse den 30 september 1943 ha *fullmäktige i riksbanken* föreslagit, att till ifrågavarande fond för budgetåret 1944/45 måtte anvisas ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Lika med fullmäktige i riksbanken anser jag, att ifrågavarande låneverksamhet bör fullföljas även under budgetåret 1944/45. Vad beträffar det för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget torde detsamma före utgången av innevarande budgetår få tillföras lånefonden. Under sådan förutsättning synes anvisande av nytt anslag för ändamålet ej vara behöfligt.»

Vad sålunda förekommit i ärendet får *utskottet* härigenom för riksdagen

omförmäla.

13:o) Statens sekundärlånefond för jordbrukare. Vid 1935 års riksdag (prop. nr 187; r. skr. nr 244) beslöts inrättande av ifrågavarande fond. Bestämmelser rörande utlåningen från fonden återfinnas i kungörelsen den 7 juni 1935 (nr 276) med däri genom kungörelserna nr 391/1938 och 354/1940 gjorda ändringar. Såsom kapital för fonden ha för budgetåren 1935/36, 1936/37, 1940/41 och 1941/42 anvisats reservationsanslag av respektive 20 000 000, 20 000 000, 5 000 000 och 5 000 000 kronor.

I skrivelse den 11 augusti 1943 har *lånenämnden för sekundär jordbrukskredit* anfört, att särskilt kapitalökningsanslag till fonden icke torde vara erforderligt för nästa budgetår.

Departementschefen har anfört följande:

»I likhet med lånenämnden anser jag, att ifrågavarande låneverksamhet bör upprätthållas även under nästkommande budgetår. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t i sinom tid medgiver, att det för budgetåret 1941/42 anvisade anslaget

till ifrågavarande fond får tagas i anspråk jämväl under budgetåret 1944/45. Vid sådant förhållande torde anvisade av nytt kapital till fonden icke vara behöfligt. Jag har dock här velat anmäla ärendet för att bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge.»

Förestående får *utskottet* härigenom för riksdagen

omförmäla.

14:o) Statens slakterilånefond. Vid 1933 års riksdag (prop. nr 262; r. skr. nr 314) beslöts inrättande av statens slakterilånefond. Gällande bestämmelser för lånerörelsen äro meddelade i kungörelsen den 26 juni 1933 (nr 386), ändrad genom kungörelserna nr 614/1937 och 428/1940. Såsom kapital till fonden ha anvisats reservationsanslag av för budgetåret 1933/34 1 000 000 kronor, för budgetåret 1937/38 500 000 kronor, för budgetåret 1940/41 1 000 000 kronor och för budgetåret 1942/43 500 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* anført, att tillgängliga fondmedel torde bliva tillfyllest för att tillgodose lånebehovet under nästkommande budgetår.

Ehuru med hänsyn till vad *lantbruksstyrelsen* anført något kapitalökningsanslag till fonden icke torde böra äskas för budgetåret 1944/45, har *departementschefen* emellertid i statsverkspropositionen velat anmäla ärendet för att bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge, vilket *utskottet* härigenom får för riksdagen

omförmäla.

15:o) Kraftledningslånefonden. Vid 1918 års riksdag beslöts inrättande av kraftledningslånefonden. Bestämmelserna angående fonden finnas upptagna i kungörelsen den 13 september 1918 (nr 718), vilken kungörelse ändrats genom kungörelserna nr 480/1919, 194/1923, 366/1925, 406/1934, 615/1937 samt 414/1941. Genom beslut av 1941 års riksdag (prop. nr 2; r. skr. nr 94) anvisades å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 ett kapitalökningsanslag till fonden av 3 000 000 kronor.

Kommerskollegium har i skrivelse den 14 september 1943 anført, att någon anslagsanvisning till fonden icke vore erforderlig för nästa budgetår.

Ehuru såsom *kommerskollegium* anført något nytt anslag för ifrågavarande ändamål icke nu torde böra äskas av riksdagen, har emellertid *departementschefen* för att bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge velat anmäla ärendet i statsverkspropositionen.

Detta får *utskottet* härigenom för riksdagen

omförmäla.

16:o) Elektrifieringslånefonden. Vid 1941 års riksdag (prop. nr 2; r. skr. nr 94) beslöts inrättande av elektrifieringslånefonden. Bestämmelserna angående fonden finnas upptagna i kungörelsen den 2 maj 1941 (nr 297). Sam-

tidigt anvisades till fonden å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor. Den 30 juni 1943 har Kungl. Maj:t medgivit, att detta anslag får användas även under budgetåret 1943/44.

I skrivelse den 14 september 1943 har *kommerskollegium* hemställt om medgivande att till ifrågavarande låneverksamhet under nästa budgetår få använda högst 200 000 kronor av förenämnda anslag.

Departementschefen har anfört följande i ärendet:

»I anslutning till vad kommerskollegium anfört torde för fortsättande intill utgången av nästa budgetår av låneverksamheten vara erforderligt, att ett belopp av 250 000 kronor står till förfogande. Jag vill därför förordna, att av det för budgetåret 1940/41 anvisade anslaget ett belopp av 250 000 kronor före utgången av innevarande budgetår tillföres lånefonden.»

Vad sålunda förekommit i ärendet får *utskottet* härigenom för riksdagen

omförmåla.

17:o) Egnahemslånefonden. Under punkt 17 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen

1) medgiva, att för budgetåret 1944/45 må beviljas lån från egnahemslånefonden intill ett belopp av 25 000 000 kronor, därav 15 000 000 kronor för jordbruksfastigheter och 10 000 000 kronor för bostadsfastigheter, med rätt dock för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle giva anledning därtill, medgiva jämkning i sagda fördelning mellan jordbruks- och bostadsfastigheter;

2) till Egnahemslånefonden för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Vid 1904 års riksdag beslöts inrättande av egnahemslånefonden. Enligt gällande bestämmelser för lånerörelsen, vilka äro intagna i kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 589) angående den statliga egnahemsverksamheten, ändrad genom kungörelsen nr 578/1942, skola från fonden utlämnas jordbrukslån, skogslån, bostadslån, lån till förstärkning av ofullständiga jordbruk ävensom egnahemsstatslån till låneförmedlare. Beträffande egnahemslån, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940, stadgas i kungörelsen nr 124/1934, att räntan å den stående delen av lån, för vilka amorteringsskyldighet inträtt, skall utgöra 4 procent för jordbrukslån och 4,5 procent för bostadslån. Emellertid har genom kungörelsen nr 579/1942 räntan å berörda lån för åren 1943 och 1944 nedsatts till 3,6 procent för såväl jordbrukslån som bostadslån. 1943 års riksdag har medgivit, att för budgetåret 1943/44 må beviljas lån från egnahemslånefonden intill ett belopp av 20 000 000 kronor, därav 12 000 000 kronor för jordbruksfastigheter och 8 000 000 kronor för bostadsfastigheter, med rätt dock för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle giva anledning därtill, medgiva jämkning i sagda fördelning mellan jordbruks- och bostadsfastigheter. Såsom kapitalökning till egnahemslånefonden har för budgetåret 1943/44 anvisats ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Egnahemsstyrelsen har i skrivelse den 30 augusti 1943 gjort framställning rörande utlåningens storlek under budgetåret 1944/45 samt rörande behovet av kapitalökning till fonden för nämnda budgetår ävensom beträffande nedsättning för tiden efter år 1944 av räntan å de i kungörelsen nr 579/1942 avsedda lånen.

Statskontoret har i remissutlåtande den 27 september 1943 icke framställt någon erinran mot vad *egnahemsstyrelsen* i ärendet föreslagit.

I utlåtande den 16 september 1943 ha *fullmäktige i riksbanken* förklarat, att fullmäktige icke ville motsätta sig den av *egnahemsstyrelsen* föreslagna räntesänkningen, dock under förutsättning att denna även i försättningen erhöles endast provisorisk karaktär, förslagsvis för åren 1945 och 1946.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha i remissutlåtande den 23 september 1943 tillstyrkt *egnahemsstyrelsens* förslag om räntesänkning.

Departementschefen har anfört och föreslagit följande i ärendet:

»*Egnahemsstyrelsens* förslag rörande högsta belopp för utlåningen under budgetåret 1944/45 från *egnahemslånefonden* samt angående anvisande för nästa budgetår av kapitalinvesteringsanslag till fonden finner jag mig kunna biträda. Jag har för avsikt att i annat sammanhang denna dag förorda, att utlåning från fonden under innevarande budgetår må äga rum i samma omfattning, som nu föreslagits för budgetåret 1944/45. Vidkommande förslaget om nedsättning av räntan å den stående delen av lån från *egnahemslånefonden*, som beviljats efter ingången av år 1920 men före den 1 juli 1940, kan jag tillstyrka, att räntan nedsattes till 3,6 procent under åren 1945 och 1946. Därest riksdagen ej har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid meddela erforderliga bestämmelser i ämnet.»

Å driftbudgeten föreslås att 200 000 kronor anvisas till avskrivning å förevarande kapitalinvestering.

Utskottet biträder vad *departementschefen* anfört och föreslagit i ärendet, samt hemställer i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts framställning,

Utskottet.

att riksdagen må

1) medgiva, att för budgetåret 1944/45 må beviljas lån från *egnahemslånefonden* intill ett belopp av 25 000 000 kronor, därav 15 000 000 kronor för jordbruksfastigheter och 10 000 000 kronor för bostadsfastigheter, med rätt dock för Kungl. Maj:t att, därest förhållandena skulle giva anledning därtill, medgiva jämkning i sagda fördelning mellan jordbruks- och bostadsfastigheter;

2) till *Egnahemslånefonden* för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

18:o) Jordförmedlingsfonden. Ifrågavarande fond inrättades vid 1907 års riksdag. Enligt 62 § kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 589) angående den statliga *egnahemsverksamheten* kunna från *jordförmedlingsfonden* utlämnas

förlagslån till kommuner, aktiebolag och föreningar för användning såsom rörelsekapital vid inköp och exploatering av fastighet, lämplig att helt eller huvudsakligen användas för bildande av bostadsegnahem. Vidare kunna enligt 21 § kungörelsen nyssnämnda lag (nr 590) angående statsunderstödd arbetarsmåbruksverksamhet förlagslån från jordförmedlingsfonden tilldelas kommuner för anskaffande och tillhandahållande av jord till arbetarsmåbruk.

I skrivelse den 30 augusti 1943 har *egnahemsstyrelsen* anfört, att styrelsen i nuvarande läge icke funne sig böra hemställa om något nytt kapitaltillskott till jordförmedlingsfonden.

I anslutning till egnahemsstyrelsens förslag har *departementschefen* ansett att något anslag för ifrågavarande ändamål icke behövde äskas för budgetåret 1944/45. För att emellertid bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge har ärendet anmälts i statsverkspropositionen.

Detta får *utskottet* härigenom för riksdagen

omförmåla.

19:o) Arrendelånefonden. Ifrågavarande fond inrättades vid 1934 års riksdag (prop. nr 268; r. skr. nr 349). Enligt 44 och 49 §§ kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 589) angående den statliga egnahemsverksamheten kan i samband med upplåtelse av arrendeegnahem lån från arrendelånefonden (arrendelån) utlämnas till arrendatorn för anskaffande av nödiga jordbruksinventarier, utsäde, gödningsämnen, foder o. d. samt till andra nödvändiga utgifter för igångsättande av driften å fastigheter. Såsom kapitalökning till arrendelånefonden ha för budgetåren 1934/35—1938/39 och 1940/41 anvisats reservationsanslag av respektive 300 000, 300 000, 175 000, 300 000, 200 000 och 150 000 kronor. Genom beslut den 30 juni 1943 medgav Kungl. Maj:t, att det för budgetåret 1940/41 anvisade anslaget finge under budgetåret 1943/44 användas för med anslaget avsett ändamål.

I skrivelse den 30 augusti 1943 har *egnahemsstyrelsen* förklarat, att något nytt kapitalökningsanslag icke erfordrades för nästa budgetår.

Ehuru i anslutning till vad egnahemsstyrelsen anfört anvisande av kapitaltillskott till arrendelånefonden icke torde vara erforderligt för budgetåret 1944/45, har *departementschefen* dock för att anslagsfrågans läge måtte bringas till riksdagens kännedom velat redogöra för ärendet i statsverkspropositionen, vilket *utskottet* härigenom får för riksdagen

omförmåla.

20:o) Arbetarsmåbrukslånefonden. Vid 1933 års riksdag (prop. nr 181; r. skr. nr 280) beslöts inrättande av arbetarsmåbrukslånefonden. Enligt för användningen av denna fond numera gällande bestämmelser, meddelade i kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 590) angående statsunderstödd arbetarsmå-

bruksverksamhet, må från fonden utlämnas arbetarsmåbrukslån till landskommuner, vilka med anlitande härav bevilja arbetarsmåbrukslån till skogsarbetare och därmed likställda arbetare för att giva dem tillfälle att förvärva mindre lägenheter, ägnade att bereda innehavaren utkomst genom jordbruk, drivet vid sidan av annan verksamhet. I kungörelsen den 20 juni 1941 (nr 485) ha meddelats föreskrifter angående förhöjning av beviljade arbetarsmåbrukslån i vissa fall. Såsom kapitaltillskott till arbetarsmåbrukslånefonden ha för budgetåren 1933/34—1942/43 anvisats reservationsanslag av respektive 7 500 000 (därav 5 000 000 kronor å tilläggsstat), 5 000 000, 5 000 000, 4 400 000, 10 000 000, 3 000 000, 4 000 000, 1 950 000, 2 000 000 och 1 000 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1943 har *egnahemsstyrelsen* anfört, att något kapitalökningsanslag till arbetarsmåbrukslånefonden icke behövde anvisas för budgetåret 1944/45.

Ehuru med hänsyn till vad *egnahemsstyrelsen* anfört anvisande av nytt kapital till arbetarsmåbrukslånefonden icke torde vara behöfligt för budgetåret 1944/45, har *departementschefen* dock i statsverkspropositionen velat redogöra för ärendet på det att anslagsfrågans läge måtte bringas till riksdagens kännedom, vilket *utskottet* härigenom får för riksdagen

omförmäla.

21:o) Statens avdikningslånefond. Kungl. Maj:t har under punkt 21 föreslagit riksdagen medgiva,

1) att under budgetåret 1944/45 må beviljas lån från statens avdikningslånefond å tillhopa högst 3 000 000 kronor;

2) att Kungl. Maj:t må, för beredande av erforderligt rådrum åt i trångmål varande intressenter i torrlägningsföretag, efter prövning av föreliggande särskilda omständigheter, under tiden 1 juli 1944—30 juni 1945 medgiva anstånd med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond.

Gällande villkor för lån från statens avdikningslånefond äro meddelade i kungörelsen den 30 juni 1939 (nr 432). Jämlikt riksdagens beslut har det högsta belopp, vartill lån ur fonden årligen fått beviljas, för vart och ett av budgetåren 1938/39—1941/42 uppgått till 2 800 000 kronor. För vartdera av budgetåren 1942/43 och 1943/44 har utlåningens storlek bestämts till högst 3 000 000 kronor.

Utskottet tillstyrker förevarande framställning samt hemställer i enlighet härmed, *Utskottet.*

att riksdagen må medgiva,

1) att under budgetåret 1944/45 må beviljas lån från statens avdikningslånefond å tillhopa högst 3 000 000 kronor;

2) att Kungl. Maj:t må, för beredande av erforderligt rådrum åt i trångmål varande intressenter i torrlägningsföretag, efter prövning av föreliggande särskilda omständigheter, under tiden 1 juli 1944—30 juni 1945 medgiva anstånd med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond.

22:o) Täckdikningslånefonden. Under punkt 22 har *föredragande statsrådet* — ehuru anvisande av nytt kapital till fonden icke torde vara behöfligt för budgetåret 1944/45 — dock velat redogöra för ärendet på det att anslagsfrågans läge måtte bringas till riksdagens kännedom.

I samband härmed har utskottet till behandling, såvitt angår ifrågavarande fond, förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 218 av herr *Ekströmer m. fl.* samt II: 327 av herr *Persson i Falla m. fl.*, vari bland annat hemställts, att riksdagen måtte vid behandlingen av täckdikningslånefonden besluta höja maximigränsen för den årliga utlåningen från 2 000 000 till 3 000 000 kronor samt såsom kapitalökning tillföra fonden ett belopp av 1 000 000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, får utskottet hänvisa till dessa.

Vid 1913 års riksdag beslöts inrättande av täckdikningslånefonden. Gällande villkor för lån ur fonden äro meddelade i kungörelsen den 22 juni 1920 (nr 332) med däri genom kungörelserna nr 358/1921, 239/1922, 84/1930, 306/1933, 636/1937 och 434/1939 gjorda ändringar. Genom kungörelsen den 28 juli 1932 (nr 375) ha meddelats bestämmelser om viss amorteringsfrihet beträffande lån från fonden.

Jämlikt beslut av 1920 års riksdag (skr. nr 346) få ur täckdikningslånefonden beviljas lån intill ett belopp av 2 000 000 kronor årligen. Riksdagen har senast för budgetåret 1939/40 anvisat ett reservationsanslag av 500 000 kronor såsom kapitalökning för fonden.

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1943 anført, att det icke syntes erforderligt att anvisa något kapitaltillskott till fonden för budgetåret 1944/45. Styrelsen har härvid meddelat följande uppgifter rörande låneverksamhetens omfattning.

Under åren 1933—1942 ha lån från fonden förmedlats av hushållningssällskapet i den omfattning, som framgår av följande tabell:

År	Kronor
1933	1 267 848
1934	1 825 421
1935	1 934 946
1936	1 964 253
1937	1 880 176
1938	1 416 543

År	Kronor
1939	1 306 058
1940	505 417
1941	628 344
1942	608 466.

I detta sammanhang får utskottet erinra om att utskottet (i utlåtande nr 1 p. 150) vid behandlingen av frågan om statsbidrag till täckdikningar och i anledning av motionerna I: 218 och II: 327 i dithörande del förklarade sig — på grund av täckdikningens avgörande betydelse för åstadkommande av ett produktionskraftigt jordbruk — dela motionärernas uppfattning att jämväl i fortsättningen verksamt stöd borde lämnas täckdikningsverksamheten. Med hänsyn bland annat till rådande knapphet på arbetskraft till täckdikningsföretag ansåg sig dock utskottet böra avstå från att tillstyrka eljest önskvärd höjning av anslaget till ändamålet för nästkommande budgetår. Såsom föredragande statsrådet ifrågasatt borde emellertid enligt utskottets mening övervägas att å beredskapsstat anvisa ytterligare medel för ifrågavarande verksamhet.

Utskottet.

I enlighet med det sålunda anförda anser sig utskottet icke heller böra tillstyrka någon åtgärd på grund av ifrågavarande motioner i vad de avse täckdikningslånefonden. Det synes nämligen utskottet tillsvidare tillfyllest med oförändrat medgivande till utlåning från fonden intill ett belopp av 2 000 000 kronor per år. Såsom föredragande statsrådet i likhet med lantbruksstyrelsen anført torde vidare anvisande av nytt kapital till fonden icke vara behövt för nästa budgetår.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 218 och II: 327, såvitt de angå täckdikningslånefonden, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

23:o) Bevattningslånefonden. Vid 1942 års riksdag (prop. nr 141; r. skr. nr 220) beslöts inrättande av en statlig lånefond, benämnd bevattningslånefonden, från vilken lån skulle kunna beviljas till utförande av anläggningar för konstgjord bevattning inom jordbruket och trädgårdsskötseln. Närmare bestämmelser för ifrågavarande låneverksamhet återfinnas i kungörelsen den 5 juni 1942 (nr 543) angående lån från bevattningslånefonden. Såsom kapital för fonden har å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* hemställt om anvisande för budgetåret 1944/45 av ett investeringsanslag av 200 000 kronor såsom kapitalökning till ifrågavarande fond.

Föredragande statsrådet har i ärendet anført och föreslagit följande:

»Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t i sinom tid medgiver, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisade anslaget till bevattningslånefonden får tagas i anspråk jämväl under budgetåret 1944/45. Vid sådant förhållande synes någon kapitalinvestering i fonden icke vara erforderlig för

nästa budgetår. Såsom lantbruksstyrelsen framhållit torde svårigheter ha uppstått att ställa den säkerhet för lån, som enligt gällande bestämmelser kräves. Detta förhållande torde ha medfört, att bevakningsanläggningar icke kommit till stånd i den omfattning som varit önskvärd. Det synes därför angeläget, att ifrågavarande bestämmelser, i anslutning till vad som tidigare skett i fråga om föreskrifterna rörande lån från frukt- och potatislagerhusfonden (prop. nr 344/1943; r. skr. nr 494/1943), ändras sålunda, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma huruvida erbjuden säkerhet kan godtagas eller ej. För närvarande är jag däremot icke beredd att tillstyrka ändring i gällande räntebestämmelser. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen icke har något att erinra mot vad sålunda förordats, utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet.»

Utskottet. Utskottet biträder vad föredragande statsrådet anfört och föreslagit, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmåla.

24:o) Statens fiskredskapslånefond. Vid 1938 års riksdag beslöts inrättande av statens fiskredskapslånefond. Från fonden kunna i huvudsak enligt de grunder, vilka tidigare tillämpats vid långivning från statens fiskredskapsfond, utlämnas lån till fiskare som genom förlust av eller skada å fiskredskap råkat i nödställd belägenhet. Redogörelse för sagda grunder har lämnats i IX H. T. 1937 s. 322. Såsom kapitaltillskott till statens fiskredskapslånefond ha för budgetåren 1939/40 och 1940/41 anvisats reservationsanslag av 8 000 respektive 13 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* anfört, att något kapitaltillskott till fonden icke syntes erforderligt för budgetåret 1944/45.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

»Ifrågavarande låneverksamhet synes böra fullföljas även under budgetåret 1944/45. Vad beträffar det för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget torde återstående anslagsbelopp före utgången av innevarande budgetår få tillföras lånefonden. Under sådan förutsättning synes anvisande av nytt anslag för ändamålet ej vara behöfligt.»

Vad som enligt förestående förelupit i ärendet har utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmåla.

25:o) Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar. I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning under punkt 25 hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att det å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget till Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för fiskebåtar må under budgetåret 1944/45 användas för med anslaget avsett ändamål.

26:o) Skogsväglånefonden. Vid 1941 års riksdag (prop. nr 186; r. skr. nr 268) beslöts inrättande av skogsväglånefonden, varifrån lån må beviljas för utförande av vägbyggnader å skogar i enskild ägo. För ändamålet upptogs för budgetåret 1941/42 i samband med fondens inrättande ett reservationsanslag av 900 000 kronor. Sedermera anvisades å tilläggsstat I till riksstaten för sagda budgetår ytterligare 300 000 kronor. För budgetåren 1942/43 och 1943/44 ha däremot icke anvisats några medel till fonden. Bestämmelser angående lån från fonden äro meddelade i kungörelsen den 6 juni 1941 (nr 492) med däri genom kungörelsen nr 531/1943 vidtagna ändringar.

I skrivelse den 28 augusti 1943 har *skogsstyrelsen* anmält, att någon medelsanvisning för nästa budgetår icke syntes behöfvlig.

Ehuru med hänsyn till vad skogsstyrelsen upplyst något anslag för ifrågasvarande ändamål icke torde behöva äskas för nästa budgetår, har *departementschefen* emellertid för att bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge velat anmäla ärendet i statsverkspropositionen, vilket *utskottet* härigenom får för riksdagen

omförmåla.

Fonden för låneunderstöd.

27:o) Ackordslån och hjälplån till jordbrukare. Kungl. Maj:ts framställning under punkt 27 innebär anvisning till ändamålet för nästa budgetår med 50 000 kronor.

För ett vart av budgetåren 1940/41—1942/43 har för detta ändamål anvisats ett anslag av 100 000 kronor. För innevarande budgetår är för ändamålet uppfört ett anslag av 50 000 kronor. Bestämmelser rörande anslaget användning äro meddelade i kungörelsen den 7 juni 1940 (nr 592) om ackordslån och hjälplån till jordbrukare. Ifrågasvarande utlåningsverksamhet, som handhas av egnahemsstyrelsen, har till ändamål att hjälpa sådana jordbrukare, som oförvållat kommit i ekonomiska svårigheter och stå under hotet att nödgas övergiva sina jordbruk.

Kungl. Maj:ts framställning biträdes av utskottet, som hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Ackordslån och hjälplån till jordbrukare* för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

28:o) Lån för anskaffande av grästorkar m. m. 1939 års urtima riksdag har (prop. nr 65; r. skr. nr 91) å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd anvisat ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor under anslagstiteln Lån för anskaffande

av grästorkar. Allmänna villkor och bestämmelser för dylika lån ha meddelats i kungörelsen den 22 december 1939 (nr 922) om lån för anskaffande av grästorksänläggningar med däri genom kungörelsen nr 228/1941 gjord ändring. Enligt medgivande av 1940 års urtima riksdag (prop. nr 1, bil. 7, p. 2; r. skr. nr 15) må av de under nämnda fond till ifrågavarande ändamål anvisade medlen utlämnas lån jämväl för uppförande av siloanläggningar för beredande av ensilagefoder. För erhållande och tillgodonjutande av lån för sistnämnda ändamål gälla i kungörelsen den 31 augusti 1940 (nr 815) med däri genom kungörelserna nr 827/1941 och 222/1943 gjorda ändringar meddelade allmänna villkor och bestämmelser. Under rubriken Lån för anskaffande av grästorkar m. m. har för budgetåret 1941/42 uppförts ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* anfört, att något kapitaltillskott för ifrågavarande låneverksamhet icke syntes erforderligt för nästa budgetår. Sedan ifrågavarande låneverksamhet igångsatts har lån till grästorkningsanläggningar och statslån för utlämnande av lån till siloanläggningar för beredande av ensilagefoder beviljats med följande belopp, nämligen

Budgetår	Grästorkningsanläggningar kronor	Siloanläggningar kronor
1939/40	19 500	—
1940/41	218 150	712 910
1941/42	266 550	148 410
1942/43	470 000	477 365.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t i sinom tid medger, att det för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1941/42 anvisade anslaget får tagas i anspråk jämväl under budgetåret 1944/45. Vid sådant förhållande torde anvisande för sistnämnda budgetår av särskilt anslag för låneverksamheten ej vara behöfligt. För att emellertid bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge har jag här velat anmäla ärendet.»

Detta får *utskottet* härigenom för riksdagen

omförmäla.

29:o) Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. För budgetåret 1943/44 har för detta ändamål anvisats ett investeringsanslag av 125 000 kronor. Bestämmelser rörande anslagets användning äro meddelade i kungörelsen den 11 maj 1934 (nr 138) angående lån av statsmedel för främjande av beredning, förvaring och avsättning av fisk.

I skrivelse den 31 augusti 1943 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1944/45 anvisas ett investeringsanslag av 25 000 kronor. Styrelsen har härvid anfört bland annat att sam-

manlagda beloppen av de lån, som under vart och ett av budgetåren 1938/39—1942/43 utlämnats från detta anslag, framginge av följande sammanställning.

Budgetår	Utlämnade lån kronor
1938/39	72 500
1939/40	173 000
1940/41	145 000
1941/42	177 000
1942/43	49 000.

Härav syntes, att anspråken på lån från anslaget varit osedvanligt små under budgetåret 1942/43, vilket till väsentlig del torde ha berott därpå, att det under sista tiden varit ovanligt lätt att avsätta all slags fisk för färskkonsumtion, varigenom nya företag för beredning av fiskfångsterna blivit mindre nödvändiga. Lantbruksstyrelsen ansågo det sannolikt, att medelsbehovet i en nära framtid åter komme att högst betydligt stegras.

Ehuru med hänsyn till storleken av de för ifrågavarande ändamål disponibla medlen någon anslagsanvisning icke torde vara behövlig för nästa budgetår, har emellertid *departementschefen* för att bereda riksdagen tillfälle att taga del av anslagsfrågans läge velat anmäla ärendet i statsverkspropositionen, vilket *utskottet* härigenom får för riksdagen

omförmåla.

30:o) Lån till anordnande av värmeanläggningar för vedeldning. Under punkt 30 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till ändamålet anvisa ett belopp av 100 000 kronor.

För detta ändamål anvisades för budgetåret 1938/39 å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd ett reservationsanslag av 150 000 kronor. Bestämmelser rörande dylika lån ha meddelats i kungörelsen den 30 juni 1934 (nr 433) angående allmänna villkor och bestämmelser för lån från vedeldningslånefonden. Genom särskilda beslut den 13 juni 1941 och den 22 maj 1942 medgav Kungl. Maj:t, att omförmälda anslag finge användas även under budgetåren 1941/42 och 1942/43. Den 28 maj 1943 hemställde Kungl. Maj:t till fullmäktige i riksgäldskontoret att till statskontoret per den 30 juni 1943 utbetala återstående del av anslaget att av statskontoret under särskild rubrik å fonden för låneunderstöd användas för därmed avsett ändamål i enlighet med gällande bestämmelser samt föreskrifter Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelade.

I skrivelse den 15 september 1943 har *byggnadsstyrelsen* hemställt, att till ifrågavarande låneverksamhet måtte för nästa budgetår anvisas ett anslag av 100 000 kronor.

Tillstyrkande bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning hemställer *Utskottet*,

att riksdagen må till *Lån till anordnande av värmeanläggningar för vedeldning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 kronor.

Diverse kapitalfonder.

31:o) Jordfonden. Vid 1940 års lagtima riksdag (prop. nr 130; r. skr. nr 273) beslöts inrättande av jordfonden, vilken skulle anlitas för det omedelbara bestridandet av den statliga egnahemsorganisationens kostnader för anskaffande och iordningställande av arrendeegnahem och andra egnahemsfastigheter. Riksdagen har för budgetåren 1940/41—1943/44 till jordfonden anvisat anslag av respektive 3 000 000, 2 000 000, 1 000 000 och 500 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1943 har *egnahemsstyrelsen* meddelat, att styrelsen icke ansett sig böra föreslå något kapitaltillskott till fonden för nästa budgetår.

Ehuru i likhet med vad egnahemsstyrelsen anfört anvisande av kapitaltillskott till jordfonden icke torde vara erforderligt för budgetåret 1944/45, har *departementschefen* emellertid i statsverkspropositionen velat redogöra för ärendet för att anslagsfrågans läge måtte bringas till riksdagens kännedom, vilket *utskottet* härigenom får för riksdagen

omförmäla.

32:o) Arrendeegnahemsfonden. Vid 1934 års riksdag (prop. nr 268; r. skr. nr 349) beslöts inrättande av arrendeegnahemsfonden. I fonden ingå staten tillhöriga fastigheter, som upplåtas till personer, vilkas ekonomiska ställning är sådan, att bistånd i form av egnahemslån icke är tillfyllest för att sätta dem i stånd att förvärva egna jordbruk. Fastighet upplåtes på arrende med rätt för arrendatorn att i sinom tid inlösa fastigheten. Egnahemsorganisationens inköp och försäljning av ifrågavarande fastigheter sker enligt 1940 års lagtima riksdags beslut (prop. nr 130; r. skr. nr 273) över jordfonden. Såsom kapitaltillskott till arrendeegnahemsfonden ha för budgetåren 1934/35—1943/44 anvisats anslag av respektive 1 200 000, 1 800 000, 2 700 000, 1 800 000, 1 100 000, 500 000, 1 000 000, 1 500 000, 500 000 och 100 000 kronor.

Egnahemsstyrelsen har i skrivelse den 30 augusti 1943 meddelat, att styrelsen icke ansett något kapitaltillskott till fonden vara erforderligt för budgetåret 1944/45.

Ehuru med hänsyn till vad egnahemsstyrelsen anfört anvisande av nytt kapital till fonden icke torde vara behövt för budgetåret 1944/45, har *departementschefen* dock i statsverkspropositionen velat redogöra för ärendet, på det att anslagsfrågans läge måtte bringas till riksdagens kännedom, vilket *utskottet* härigenom får för riksdagen

omförmäla.

33:o) Fonden för statens reproduktionsanstalt: Utökad maskinell utrustning. Fonden för statens reproduktionsanstalt: Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten. Under punkt 33 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels till Fonden för statens reproduktionsanstalt: Utökad maskinell utrustning för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 51 000 kronor;

dels ock, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Fonden för statens reproduktionsanstalt: Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten för budgetåret 1944/45 beräkna ett investeringsanslag av 5 000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1943, varöver statskontoret den 17 september 1943 avgivit infortrat utlåtande, har *lantmäteristyrelsen*, under åberopande av en framställning i ämnet från direktören för statens reproduktionsanstalt, hemställt, att för utökande av den maskinella utrustningen vid reproduktionsanstalten med en automattryckpress, en cylinderautomat, en parallellfalsmaskin och en bokföringsmaskin måtte för budgetåret 1944/45 anvisas ett investeringsanslag av 51 000 kronor.

Föredragande statsrådet har anfört och föreslagit följande i ärendet:

»Av den från reproduktionsanstaltens sida förebragta utredningen torde framgå, att genom anskaffandet av ifrågakvarande automattryckpress, parallellfalsmaskin och bokföringsmaskin en icke oväsentlig rationalisering av driften vid anstalten skulle vinnas. Det synes även vara till fördel för anstalten, om densamma finge behålla den tidigare till utbyte föreslagna äldre cylinderautomaten. Även om automattryckpressen såsom statskontoret ifrågasatt icke omedelbart kan erhållas, är det likväl av betydelse, att medel nu ställas till förfogande så att densamma kan beställas för leverans så snart som möjligt. Mot de av anstalten gjorda kostnadsberäkningarna finnes från min sida icke anledning till erinran. Jag anser mig alltså kunna förorda, att för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 51 000 kronor till utökad maskinell utrustning vid anstalten.

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet i annat sammanhang förordat beträffande kapitalbudgetens omläggning bör för vart och ett av statens affärsdrivande verk upptagas ett särskilt investeringsanslag till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten. Det är för närvarande icke möjligt att bestämma det belopp som under nästa budgetår erfordras för detta ändamål såvitt angår statens reproduktionsanstalt, utan frågan härom torde få upptagas i särskild proposition sedan utredning verkställes. I avvaktan härpå synes anslaget till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten vid statens reproduktionsanstalt böra i statsbudgetförslaget upptagas med allenast preliminärt beräknat belopp, vilket med ledning av under hand inhämtade uppgifter synes böra bestämmas till 5 000 kronor.»

Då det äskade beloppet för utökning av den maskinella utrustningen vid statens reproduktionsanstalt tydligen är behövt, får utskottet — med förmälan att utskottet beträffande frågan om investeringsanslag till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten vid anstalten kommer att avgiva särskilt utlåtande — hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må till *Fonden för statens reproduktionsanstalt: Utökad maskinell utrustning* för budgetåret 1944/45 anvisa ett investeringsanslag av 51 000 kronor.

Stockholm den 12 maj 1944.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 45.